

Területi Statisztika

Közzététel: 2022. szeptember 21.

A tanulmány címe:

A térszervezés és a településhálózat változásai a Barcaságban (Románia) a 13. századtól 1876-ig

Szerzők:

Elekes Tibor – Szilágyi Ferenc

<https://doi.org/10.15196/TS620504>

Az alábbi feltételek érvényesek minden, a Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) Területi Statisztika c. folyóiratában (a továbbiakban: Folyóirat) megjelenő tanulmányra. Felhasználó a tanulmány, vagy annak részei felhasználásával egyidejűleg tudomásul veszi a jelen dokumentumban foglalt felhasználási feltételeket, és azokat magára nézve kötelezőnek fogadja el. Tudomásul veszi, hogy a jelen feltételek megszegéséből eredő valamennyi kárért felelősséggel tartozik.

- 1) A jogszabályi tartalom kivételével a tanulmányok a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szjt.) szerint szerzői műnek minősülnek. A szerzői jog jogosultja a KSH.
- 2) A KSH földrajzi és időbeli korlátozás nélküli, nem kizárólagos, nem átadható, tértítésmentes felhasználási jogot biztosít a Felhasználó részére a tanulmány vonatkozásában.
- 3) A felhasználási jog keretében a Felhasználó jogosult a tanulmány:
  - a) oktatási és kutatási célú felhasználására (nyilvánosságra hozatalára és továbbítására a 4. pontban foglalt kivétellel) a Folyóirat és a szerző(k) feltüntetésével;
  - b) tartalmáról összefoglaló készítésére az írott és az elektronikus médiában a Folyóirat és a szerző(k) feltüntetésével;
  - c) részletének idézésére – az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven – a forrás, valamint az ott megjelölt szerző(k) megnevezésével.
- 4) A Felhasználó nem jogosult a tanulmány továbbértékesítésére, haszonszerzési célú felhasználására. Ez a korlátozás nem érinti a tanulmány felhasználásával előállított, de az Szjt. szerint önálló szerzői műnek minősülő mű ilyen célú felhasználását.
- 5) A tanulmány átdolgozása, újra publikálása tilos.
- 6) A 3. a)–c.) pontban foglaltak alapján a Folyóiratot és a szerző(ke)t az alábbiak szerint kell feltüntetni:

„Forrás: Területi Statisztika c. folyóirat 62. évfolyam 5. számában megjelent, Elekes Tibor – Szilágyi Ferenc által írt, A térszervezés és a településhálózat változásai a Barcaságban (Románia) a 13. századtól 1876-ig között c. tanulmány”

- 7) A Folyóiratban megjelenő tanulmányok kutatói véleményeket tükröznek, amelyek nem esnek szükségképpen egybe a KSH, vagy a szerzők által képviselt intézmények hivatalos álláspontjával.

A térszervezés és a településhálózat változásai a Barcaságban (Románia) a 13. századtól 1876-ig

The changing of settlement system and administrative features in Burzenland (Romania) from the 13th century to 1876

Elekes, Tibor

Miskolci Egyetem,
Miskolc, Magyarország
E-mail: ecoeti@uni-miskolc.hu

Szilágyi, Ferenc

Partiumi Keresztény Egyetem,
Nagyvárad, Románia
E-mail: ferenc.szilagyi@partium.ro

A Barcaság történeti, néprajzi tájegység a Keleti- és a Déli-Kárpátok határán, a Kárpátkanyarban, Erdély délkeleti részében, Románia földrajzi központjában. A szerzők az írásos oklevelek és a közigazgatási források Barcaságra vonatkozó települési adatait térképeken összegezték, melyek segítségével nyomon követhetők e terület településhálózatának kialakulása és a közigazgatás változásai, az 1200-as évektől 1876-ig. A vizsgált időszakban működött Erdélyben a vármegye-székek-vidékek hagyományos rendszere. Ez a térszervezés képezte a térkeretet a társadalmi-gazdasági folyamatok számára fél évezreden át, 1876-ig, a rendszer végleges felszámolásáig. A Habsburg Birodalom idején 1784 és 1790, valamint 1850 és 1860 között átszervezték a közigazgatást. Politikai, gazdasági szempontok szerint alakították ki a több vármegyét, széket, vidéket magában foglaló kerületek szintjét. Az etnikai, felekezeti, társadalmi, gyakran gazdasági és természeti szempontból heterogén területegységek a központosító hatalom érdekeit szolgálták.

Jelen tanulmány a fél évezreden át működött vármegye-szék-vidék közigazgatási rendszer barcasági jellemzőit ismerteti, továbbá öszszegzi a Barcaság, a későbbi Brassó vidéke közigazgatás-földrajzi sajátosságait, az 1200-as évektől 1876-ig terjedő időszak viszonylatában.

Kulcsszavak:

Barcaság,
közigazgatás térbeli változásai,
településhálózat

Burzenland (Terra Barcensis) is a historical and ethnographic region on the border of the Eastern and Southern Carpathians, in the south-eastern part of Transylvania, in the geographical centre of Romania. Data series regarding the settlements of Burzenland coming from written documents and administrative sources have been summarized on maps. With the help of maps, the formation of the settlement system of this area and the changes in administration can be traced from the 1200s to 1876. During this period, the traditional system of counties-seats-regions operated in Transylvania. This spatial organization formed the spatial framework for social and economic processes for half a millennium, until the final abolition of the system. During the Habsburg Empire period, the administration was reorganized between 1784–1790 and 1850–1860. The level of districts comprising several counties, seats and regions was organized according to political and economic aspects. Territorial units that are heterogeneous in ethnic, denominational, social, often economic, and natural interests served the interests of the centralizing power. The present study describes the characteristics of the administrative system of the county-seat-region of Burzenland that has been operating for half a millennium. We summarized the geographical features of the Barcaság, the subsequent Brassó/Braşov region administration, in the period from 1200 to 1876.

Keywords:

Burzenland,
spatial changes of
administrative features,
settlement system

Beküldve: 2022. március 21.

Elfogadva: 2022. április 11.

Bevezetés

Napjainkban számos forrásmunka áll rendelkezésünkre Erdély és ezen belül a Barcaság (a későbbi Brassó vidéke) településeinek egyes időmetszetekben alkalmazott, vagy több évszázadot átfogó térfeosztásáról (Lenk 1839, Umlauft 1886, Martinovici–Istrati 1921, Wagner 1977, Oroveanu 1986, Szabó 2003). A rendszerváltás előtti évektől kezdődően jelenhettek meg a szék, vármegye, vidék, későbbi megye, tartomány-rajon „szintű” kartográfiai összegzések és az Erdélyt vagy annak egyes területeit tanulmányozó történeti, közigazgatás-földrajzi információkat, folyamatokat ismertető munkák (Köpeczi 1993, Balogh 1993, Cziprián-Kovács-Kozma 2003, Kocsis 2007, Bottoni 2008, Bereznay 2011, Novák 2011, Bucur 2012, Szilágyi 2013, Elekes–Gyenizse 2014, Hermann et al. 2016, Elekes–Szilágyi 2020, Kókai 2020, Szilágyi–Elekes 2020, Demeter 2020, Elekes–Szilágyi 2021, Szilágyi–Elekes 2021). Évszázadok magyar közigazgatás-földrajzi sajátosságait összegezte Hajdú Zoltán (2001). A tér- és időbeli folyamatok megértését, a társtudományok munkáját segíti az erdélyi történelmi területek település-szintű kartográfiai szintézise (Egyed 2016, Elekes 2016).

Kutatási módszerek

A vizsgált térség kutatási problémakörének áttekintése számos módszer alkalmazását tette szükségessé. A kiindulási pontot a történeti, közigazgatás-földrajzi szakirodalom áttekintése, feldolgozása jelentette. Ezzel párhuzamosan dokumentumokat, térszervezési, közigazgatási forrásokat elemeztünk. 42 forrásmunkából összegyűjtöttük és rendszereztük a Délkelet-Erdélyre vonatkozó, a 13. századtól a polgári közigazgatás megszervezésének időpontjáig, 1876-ig terjedő időszak települési adatait. Az adatbázis térképi megjelenítése lehetővé tette a területegységek településszintű térbeli változásainak összegzését, a központok és a városok közigazgatásiszerpkör-változásainak nyomon követését.

Kutatásaink során számos tudományos munkában alkalmazott módszert, szempontot érvényesítettünk (Elekes 2008, Páthy 2017, Egri–Kőszegi 2018, Egri–Tánczos 2018, Atkinson 2019, Kőszegfalvi 2020, Bartke 2020, Bereznay 2020, Kocsis 2021).

A Barcaság földrajzi helyzete

Barcaság történelmi, néprajzi tájegység, Románia központi részén, a történeti Erdély délkeleti szegletében. Központi tájegysége a Keleti- és Déli-Kárpátok által szegélyezett, hűvös éghajlatú Barcasági hegységközi medence. Az 534 méter tengerszint feletti magasságban elhelyezkedő legjelentősebb települése, Brassó, melynek évi középhőmérséklete 7,6°C, éves csapadékmennyisége 600 milliméter. A medencét övező legmagasabb hegységben, a Bucsecs 2505 méteres magaslatán az évi középhőmérséklet –2,5°C és az éves csapadékmennyiség 1000 milliméter (Sandu 2008).

A medence közepes magassága 530–560 méter. Legalacsonyabb részén, északon az Olt 480 méter tengerszint feletti magasságban hagyja el a medencét. Az Olt vízgyűjtőjéhez tartozó sűrű vízhálózat túlnyomó része délnyugat-északkelet irányban szeli át a medencét. Közülük a legjelentősebb, a Bucsecs és a Királykő térségéből eredő, a medence és a tájegység névadó folyója, a Barca. Északkeleten az Oltba ömlő Feketeügy kiszélesedő torkolatvidékénél kapcsolódik a szomszédos Háromszéki-medencéhez. Északon a homokkőből fölépülő Baróti-hegység szegélyezik, nyugaton a változatos fölépítésű Persányi-hegység választja el az Erdélyi-medencétől. Délnyugaton a Szág-hegycsoport és a Királykő mészkővonulata határolja. Délen a Törösvári- (1290 méter) és a Tömösi-hágó között a 2505 méteres Bucsecs hegycsoport helyezkedik el. Ugyancsak délen a Brassó fölé magasodó Keresztényhavas (1799 méter) és Nagykőhavas (1842 méter) zárja le. Délkeleten az 1954 méteres Csukás konglomerátum tömbje helyezkedik el. Keleten a Bodzafordulói-hegység flis (törmelékes üledékes kőzet) vonulata szegélyezi (Badea 1987, Dövényi 2012, Kocsis 2018). Évszázadokon át jellegzetes gazdasági ágazatai a természeti adottságokhoz igazodó állattenyésztés, növénytermesztés, mezőgazdasági termékek feldolgozása. Kedvező földrajzi helyzete, a céhekbe szerveződő gazdasága évszázadokon át fejlett kereskedelem kialakulását tette lehetővé (Wagner 1977, Badea 1987).

A településhálózat és a közigazgatás változásai

II. Géza király (1141–1162) idejében érkeztek a szásznak nevezett, határvédelmi feladatokkal is megbízott német nyelvű népcsoport első telepesei a történeti Erdélybe. Megtelepedésüket követően, rövid idő alatt Erdély egyik meghatározó „nemzetévé” váltak. A dél-erdélyi, Nagyszeben központú Szászföldön, a Brassó központú Barcaságban és az északkelet-erdélyi Beszterce vidékén megtelepedett szászok önkormányzatiságának területegységei a székek és a vidékek szintjén szerveződtek. II. András király 1224-ben kiváltságlevelet (Andreanum) adományozott a korábbiakban különböző ispánságokhoz tartozó, a Szászváros és Barót közötti területen élő szászoknak (Köpeczi 1993, Bereznay 2011, Egyed 2016). Évszázadokon át a primer szektor, valamint a helyi céhek termékeit értékesítő kereskedelem képezte a szászok egyik legjelentősebb gazdasági tevékenységét.

Barcaság legrégebbi írásos említése 1211-ből maradt fenn. Ekkor II. András király a délkeleti határvédelem megerősítésére a Német Lovagrendet hívta be az országba. A politikai és egyházi függetlenedésre törekvő lovagokat a király fegyveres erővel űzte ki 1225-ben. A lovagrend elhagyta Erdélyt, de a velük érkezett német lakosság a Barcaságban maradhatott (Wagner 1977, Köpeczi 1993, Egyed 2016).

1288-ban a Barcaságot ispánságként (comitatus de Burcia) említik, 1331-től kerületnek (districtus) nevezték. A vármegyei és a széki közigazgatástól függetlenül működő területegység volt. Jogi helyzetét 1353-ban, Nagy Lajos király idejében véglegessítették. A területegység élén a király által kinevezett ispán állt. A helyiek az ispán által felügyelt adózási és katonai kötelezettségekkel tartoztak a mindenkori

magyar királynak. Ugyanakkor, a helyiek maguk választották tisztségviselőiket, saját törvényeik szerint szervezték a társadalmi-gazdasági életüket, a szász székekhez hasonló kiváltságokkal, önkormányzati jogokkal rendelkeztek. A Barcaság számára is Nagyszeben volt a legfőbb törvénykezési fórum (Hanzó 1941, Köpeczi 1993).

Brassót a legrégebb fennmaradt írásos emlék, 1235-ben „Corona” néven említi. A 13. századtól kezdődő gazdasági fejlődése, földrajzi helyzete Erdély egyik legjelentősebb kereskedelmi központjává emelte. A legkorábbi dokumentumok 1211-ben említik Prázsmár, 1240-ben Barcaszentpéter, Szászhermány és Földvár létezését. 1367-ig 11 faluval bővült a településállomány. A medence központi és északi részében Botfalu, Hóltövény, Feketehalom, Keresztényfalva, Barcarozsnyó és Vidombák, a délkeleti részen, a későbbi „hétfaluból” Csernátfalu és Hosszúfalu, valamint a napjainkig bizonytalan beazonosítású Zlánfalva az ekkor említett falvak. Délnyugaton, a Töröcsvári-hágó térségében, az országhatár közelében települt Töröcsvár és Zernest létezését igazolják a dokumentumok. 1486-ban Mátyás király a dél-erdélyi Szászföld kiváltságait kiterjesztette a teljes erdélyi szász közösségre, ezen belül a Barcaságra is (Universitas Saxonum) (Hanzó 1941, Wagner 1977, Szabó 2003).

Másfél évszázadnyi idő alatt, 1500-ig tovább bővült és sűrűsödött a Barcaság településhálózata. A központi részen Hóltövény, északon, az Olt völgyében Szászveresmart, Szászmagyaros, a Persányi-hegység keleti előterében Krizba, Vledény és Szunyogszék az újabban említett falvak. „Hétfalu” további négy települése, Türkös, Tatrang, Zajzon, Pürkerec bővítette a medence keleti-délkeleti részének településállományát. A Barca folyó vízgyűjtőjének felső részén Szászvolkán és Ótohán az újonnan említett falvak. 1500-ban Brassó becsült lakosságszáma 8600 fő, a korabeli Erdély legnépesebb városa (Wagner 1977, Szabó 2003). Elkezdődött a Brassó központú jelentősebb közlekedési-kereskedelmi útvonalak mentén elhelyezkedő falvak felértékelődése. Vásárjogot, majd mezővárosi címet szerzett Prázsmár, Földvár, Feketehalom és Barcarozsnyó. Kialakult a Brassó köré szerveződött, Erdély viszonylatában is jelentős, 1876-ig a térség társadalmi-gazdasági életét szervező város-hálózat (Wagner 1977, Szabó 2003).

Az egyházi közigazgatás részben a korabeli vármegyék, vidékek, a székely és szász székek területéhez igazodott. Az 1500-as évek elején még túlnyomórészt római katolikus felekezetű Barcaság területét a Brassói dékánsgba szervezték, a tőle nyugatra elhelyezkedő szászföldi területekkel, a Milkói püspökségen keresztül az Esztergomi érsekséghez sorolták (Hegyi 2010). A reformáció idején a Barcaság szász népessége és a magyarok túlnyomó része áttért az evangélikus hitre. Sokkal kisebb hatású volt a református és az unitárius felekezet tanítása. 1770-től ismét növekedett a katolikus hívek száma. A román lakosság túlnyomó része ortodox hitű maradt a reformáció idején, majd később a római katolikus vallás újbóli erdélyi megerősödése idején is.

Keveset változott Brassó vidéke, a Barcaság településhálózata 1713-ig. Az állattenyésztő, fakitermelő új falvak, Fundáta, Simon, Sirnea, Alsómoécs és Magura a Töröcsvári-hágó hegyvidéki, hegylábi térségében, Újtóhán a Barca völgyében jött létre

(Szabó 2003) (melléklet M1. ábra). Tovább erősödött Brassó központi szerepe és a 4 kis mezőváros gazdasági jelentősége. 1765-től az osztrák határőrség megszervezése hatással volt Barcaság településállományára is. Az osztrákok csak katolikus határőroket fogadtak el, így azok az ortodoxok, akik nem akartak áttérni a görögkatolikus hitre, elmenekültek, új településeket alapítottak (Hanzó 1941, Köpeczi 1993).

A 14. századra kialakult erdélyi vármegyék, székely és szász székek, vidékek (Hajdú 2001, Elekes–Szilágyi 2020, Szilágyi–Elekes 2020) első átszervezésére I. József idejében került sor. Megszüntették a korábbi kiváltságos területek jogállását, köztük a Mátyás király által, a szászok által lakott területre, azon belül a Barcaságra is kiterjesztett Andreamot. 1783-ban a történeti Erdélyt 10 kerületbe szervezték (Hajdú 2001, Elekes–Gyenizse 2014). A Brassó központú „nagy” Háromszék kerülethez sorolták a Barcaságot, a történeti Háromszéket, a hagyományosan Udvarhelyhez kapcsolódó Bardócszéket és a Csíkhöz kötődő Kászonszéket. Etnikai, felekezeti, kulturális sokszínűség jellemezte a hasonló természeti, gazdasági adottságú, évszázadok során hegy-ségközi medencék köré szerveződött területekből kialakított kerületet. Történelmük során először sorolták azonos közigazgatási egységhez az evangélikus szász és magyar, ortodox román lakosságú Brassó vidéket, a római katolikus és református többségű székelyföldi Háromszéket, Bardóc- és Kászonszéket, valamint a református magyar és ortodox román vegyes lakosságú Felső-Fehér vármegyei területeket.

Az erőteljesebb összpontosítás jegyében 1786-ban a 10 erdélyi kerületet 3 „nagy kerületbe” sorolták. A kerületekre jellemző etnikai, felekezeti, kulturális sokszínűség természeti, gazdasági heterogenitással bővült a „nagy kerületek” szintjén. Az 1784-ben kialakított Háromszék, Udvarhely és Fogaras egy nagy kerületet alkotott, székhelye Fogaras város lett (melléklet M2. ábra). II. József halálát követően, 1790-től visszaállt az 1783 előtti térfelosztás. A Barcaság települései ismét a „történeti” Brassó vidéket alkották (Bereznay 2011). 1785–1786-ban Brassó 17 792 lakosával Erdély legnépesebb városa volt (Wagner 1977).

1806-ban Lipszky János térképén Brassó vidékének (Districtus Coronensis) településállományához Brassó szabad királyi város, 4 mezőváros, (Barcarozsnyó, Feketehalom, Földvár és Prázsmár), valamint 26 falu és tanya tartozott (Herner 1987). Keveset változott a térfelosztás és a településállomány a 33 évvel későbbi Lenk (1839) helynévszótárában.

A Habsburgok alatt, a birodalmi centralizáció jegyében került sor Erdély második nagy közigazgatási átszervezésére. Az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc leverése után, a politikai elnyomás eszközeként működtették az 1850-ben kialakított katonai közigazgatást. Az 1784 és 1790 közötti átszervezéshez hasonlóan, az 1850 és 1860 közötti térszervezés mindkét változatában szerepelt a korábbi szék-vármegyevidék szintje feletti nagy területesség, ezúttal a katonai kerület. A korábbi megyéket, székeket, vidékeket a kerületek alá rendelt katonai körzetekké, a járásokat alkörzetekké alakították. 1850-ben részben etnikai határok mentén hozták létre az 5 katonai kerületet. Magyar többségű volt az Udvarhelyi és a Kolozsvári, román többségű a Gyulaféhérvári és a Rettegi kerület. Brassó vidékét a Dél-erdélyi Szászfölddel, Beszterce, Szászrégen térségével, valamint Fogarasfölddel a Nagyszebeni, német többségű kato-

nai kerületbe sorolták (melléklet M3. ábra). 1854-ben átszervezték a katonai kerület-körzet-alkörzet (járás) rendszerét. Az 1850-ben Erdélyben létrehozott 5 kerületet 1854 és 1860 között, a történelmi területek jelentős átrajzolásával 10 új egységre osztották. Brassó vidékét Kőhalomszékkel, a Miklósvár nélküli Háromszékkel, valamint Fogarasföld keleti részével a Brassó központú Brassói kerületbe sorolták (melléklet M4. ábra). A katonai közigazgatás egy évtizede alatt is a korábbi központokba összpontosult a térszervezés (melléklet M5. ábra) (Bereznay 2011, Elekes 2016). 1850-ben Brassó 25 269 lakosával Erdély legnépesebb városa (Varga 2004).

A vármegye-szék-vidék rendszer alkalmazásának utolsó időszaka az 1860 és 1876 közötti másfél évtized, amikor is a „hagyományos” térszerveződés érvényesült, a barcasági települések Brassó vidékét alkották (Szabó 2003, Bereznay 2011).

1876-tól a vármegye-szék-vidék térfelosztást a megye-járás-település szintjén szerveződő egységes polgári közigazgatás váltotta fel. A szabad királyi városok és mezővárosok helyett törvényhatóságú és rendezett tanácsú városok irányították a megyék és járárok társadalmi-gazdasági életét (Gyalai 1989).

Összegzés

A Barcaság legrégebb, írásos dokumentumokban fellelhető települései a medence központi részén alakultak ki. A településhálózat fokozatosan sűrűsödött és bővült a medenceperem irányába. Több évszázados fejlődés eredményeként, a 16. századra kialakult a városhálózat, amelyben Brassó szabad királyi város és 4 mezőváros szervezte, irányította a Barcaság mindennapi életét 1876-ig, a modern polgári közigazgatás bevezetéséig (melléklet M5. ábra).

A természetföldrajzi adottságok függvényében szerveződött Brassó vidéke biztosította fél évezreden át a történelmi Barcaság és térsége számára a társadalmi-gazdasági fejlődés térkeretét, a Magyar Királyság, az Erdélyi Fejedelemség, részben a Habsburg Birodalom, majd 1876-ig az Osztrák–Magyar Monarchia idején.

Az 1784–1790 közötti átszervezés a történelmi vármegyék, székek és vidékek határaihoz részben igazodó, természetföldrajzi, gazdasági, történelmi, etnikai és felekezeti szempontból heterogén területegységeket jelölt ki. 1850 és 1854 között a birodalmi centralizáció jegyében, részben a történelmi határokhöz igazítva alakították ki a katonai kerületeket. Az új rendszert a politikai elnyomás eszközeként működtették. Az 1854 és 1860 közötti átszervezést a II. József idején bevezetett heterogén területegységek rendszeréhez hasonló szemléletben valósították meg.

Mindkét átalakítás során a vármegye-szék-vidék feletti, több történelmi, közigazgatási területet magában foglaló szintet hoztak létre. A két átszervezés során nem változott a terület településállománya, a Barcaságban fennmaradt a hagyományos térszervező város, Brassó központi szerepe. 1854 és 1860 között Brassó a város igazgatása mellett az azonos nevű kerület, körzet és alkörzet központja is volt, történelme során először töltött be közigazgatási központi szerepkört három egymás fölé rendelt területegység viszonylatában.

Melléklet

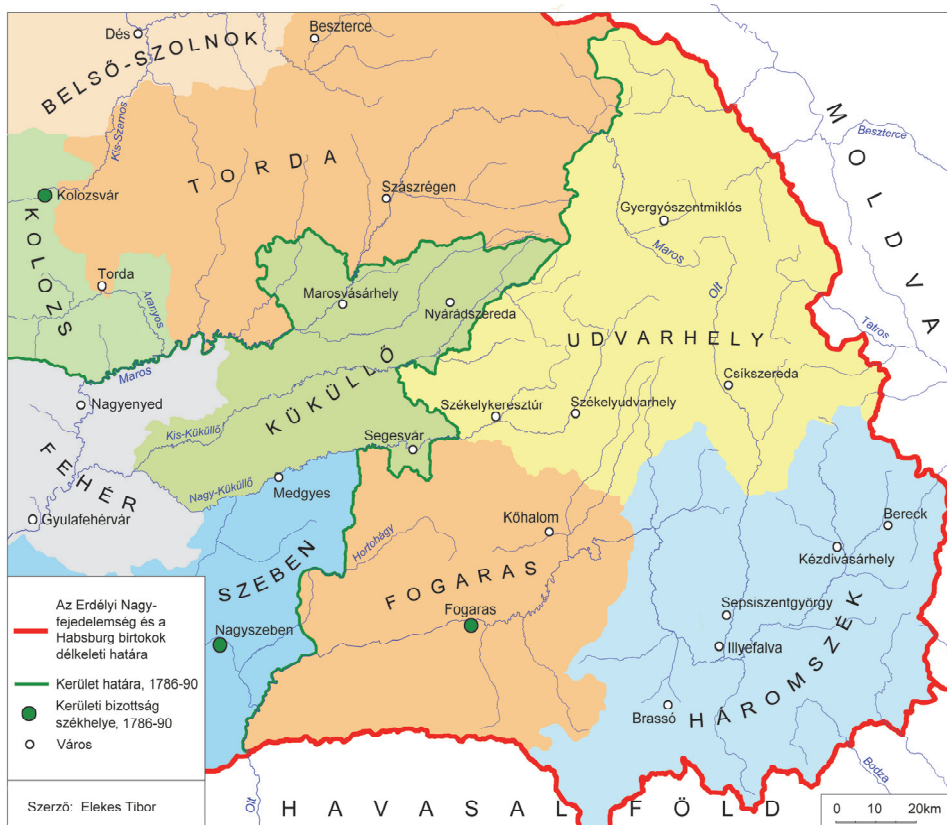
M1.ábra

A Barcaság (Brassó vidéke) településhálózata, 1713
The settlement system of Burzenland (the region of Brassó/ Braşov) in 1713

M2. ábra

Délkelet-Erdély közigazgatása, 1784–1790
The administration of Southeastern Transylvania between 1784–1790

M3. ábra

Délkelet-Erdély közigazgatása, 1850–1854
The administration of Southeastern Transylvania between 1850–1854

M4. ábra

Délkelet-Erdély közigazgatása, 1854–1860
 The administration of Southeastern Transylvania between 1854–1860

M5. ábra

A Brassói körzet alkörzetei, 1854–1860
Subdistricts of the Brasov district between 1854–1860

IRODALOM

- ATKINSON, R. (2019): The small towns conundrum: What do we do about them? *Regional Statistics* 9 (2): 3–19. <https://doi.org/10.15196/RS090201>
- BADEA, L. (1987): *Geografia României* III. Editura Academiei R.S.R. București.
- BALOGH, J. (1993): A székely város a 16.–17. században. In: *Város és társadalom Studia Miskolcensis* 1. pp. 27–33., Miskolci Egyetem.
- BARTKE, I. (2020): Az életszínvonal, a társadalmi-gazdasági struktúra három évtized alatti változása és az urbanizációs folyamat *Területi Statisztika* 60 (1): 39–49. <https://doi.org/10.15196/TS600105>
- BEREZNAY, A. (2011): *Erdély történetének atlasza* Méry Ratio Kiadó, Somorja.
- BEREZNAY, A. (2020): Trianon: self-defeating self-determination *Regional Statistics* 10 (1): 151–155. <https://doi.org/10.15196/RS100106>
- BOTTONI, S. (2008): *Szűz a székelyeknél. A Magyar Autonóm Tartomány története (1952–1960)*. Pro Print Könyvkiadó, Csíkszereda.

- BUCUR, C. (2012): Organizarea administrativ-teritorială a României între tradiție istorică, dictat politic, sincronism european, decizie administrativă și analiză științifică. *Urbanismul serie nouă* 11: 50–56.
- CZIPRIÁN-KOVÁCS, L.–KOZMA, CS. (2003): *Erdély közigazgatás-története* „Pro Scientia Administrativa” Tudományos Társaság, Sepsiszentgyörgy.
- DEMETER, G. (2020): Estimating regional inequalities in the Carpathian Basin – Historical origins and recent outcomes (1880–2010) *Regional Statistics* 10 (1): 23–59. <https://doi.org/10.15196/RS100105>
- DÖVÉNYI, Z. (főszerk.) (2012): *A Kárpát-medence földrajza* Akadémiai Kiadó, Budapest.
- EGRI, Z.–KŐSZEGI, I. R. (2018): A gazdasági-társadalmi (komplex) térszerkezet keletközépeurópai képe *Területi Statisztika* 58 (1): 27–56. <https://doi.org/10.15196/TS580101>
- EGRI, Z.–TÁNCZOS, T. (2018): The spatial peculiarities of economic and social convergence in Central and Eastern Europe *Regional Statistics* 8 (1): 49–77. <https://doi.org/10.15196/RS080108>
- EGYED, Á. (főszerk.) (2016): *Székelyföld története I–II–III*. MTA BTK–EME–HRM, Székelyudvarhely.
- ELEKES, T. (2008): Demográfiai, gazdasági-társadalmi folyamatok Románia városaiban 1948-tól napjainkig *Tér és Társadalom* 22 (2): 185–201. <https://doi.org/10.17649/TET.22.2.1177>
- ELEKES, T. (2016): Székelyföld földrajza és közigazgatása. In: EGYED, Á. (szerk.): *Székelyföld története I*. pp. 55–71., MTA BTK–EME–HRM, Székelyudvarhely.
- ELEKES, T.–GYENIZSE, P. (2014): A földrajzi tényezők és a közigazgatás kapcsolatrendszere Erdélyben *Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek* 11 (2): 118–126.
- ELEKES, T.–SZILÁGYI, F. (2020): Administrative, spatial and demographic changes in Székelyland since the Treaty of Trianon to the present day *Regional Statistics* 10 (1): 120–132. <https://doi.org/10.15196/RS100103>
- ELEKES, T.–SZILÁGYI, F. (2021): Changes in the population and ethnic structure in the towns of Székely Land between 1910 and 2011 *Regional Statistics* 11 (3): 158–178. <https://doi.org/10.15196/RS110308>
- GYALAI, M. (1989): *Magyar igazgatástörténeti helységnévlexikon* Egeler Kft., Budapest.
- HAJDÚ, Z. (2001): *Magyarország közigazgatási földrajza* Dialóg-Campus Kiadó, Budapest–Pécs.
- HANZÓ, L. (1941): *Az erdélyi szász önkormányzat kialakulása* Magyar Kir. Horthy Miklós Tudományegyetem, Szeged.
- HEGYI, G. (2010): Egyházigazgatási határok a középkori Erdélyben (I. közlemény). *Erdélyi Múzeum* 3–4: 1–32.
- HERMANN, G. M.–ZEPECZANER, J.–ELEKES, T. (2016): *Udvarhelyszék – a közigazgatás és közélet története* Pro Print Könyvkiadó, Csíkszereda.
- HERNER, J. (szerk.) (1987): *Erdély és a Rétság térképe és helységnévtára* Készült Lipszky J. 1806-ban megjelent műve alapján, József Attila Tudományegyetem, Szeged.
- KOCSIS, K. (ed.) (2007): *South Eastern Europe in Maps* Geographical Research Institute. Hungarian Academy of Sciences, Budapest.
- KOCSIS, K. (főszerk.) (2018): *Magyarország nemzeti atlasza. 2. Természeti környezet* MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, Földrajztudományi Intézet, Budapest.

- KOCSIS, K. (főszerk.) (2021): *Magyarország nemzeti atlasza. 3. Társadalom*. MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, Földrajztudományi Intézet, Budapest.
- KÓKAI, S. (2020): How the Trianon Peace Treaty impeded social and spatial structure progress in the Bánság (1918–2010) *Regional Statistics* 10 (1): 133–150.
<https://doi.org/10.15196/RS100108>
- KÖPECZI, B. (szerk.) (1993): *Erdély rövid története* Akadémiai Kiadó, Budapest.
- KŐSZEGFALVI, GY. (2020): A magyarországi településrendszer strukturális változásának sajátos vonásai *Területi Statisztika* 60 (1): 76–106.
<https://doi.org/10.15196/TS600107>
- LENK, I. (1839): *Siebenbürgens geographisch, topographisch, statistisch, hydrographisch und orographisches Lexikon* I–IV. kötet, A. Strauss, Wien.
- MARTINOVICI, C.–ISTRATI, N. (1921): *Dicționarul Transilvaniei, Banatului și celorlalte ținuturi alipite* Editura Ardeal, Cluj.
- NOVÁK, CS. (2011): A megyésítés előkészítése és a nemzetiségi kérdés Romániában 1967–1968. In: BÁRDI, N.–NOVÁK, A.: *Integrációs stratégiák a magyar kisebbségek történetében* pp. 422–451., Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja.
- OROVEANU, M. (1986): *Organizarea administrativă și sistematizarea teritoriului R.S. România* Editura Științifică și Enciclopedică, București.
- PÁTHY, Á. (2017): Types of development paths and the hierarchy of the regional centres of Central and Eastern Europe *Regional Statistics* 7 (2): 124–147.
<https://doi.org/10.15196/RS070202>
- SANDU, I. (2008): *Clima României* Editura Academiei Române, București.
- SZABÓ, M. A. (2003): *Erdély, Bánság és Partium történeti és közigazgatási helynévtára. I–II*. Pro Print Könyvkiadó, Csíkszereda.
- SZILÁGYI, F. (2013): *Közigazgatás a Partiumban. A bonfoglalástól napjainkig* Partium Kiadó, Nagyvárad.
- SZILÁGYI, F.–ELEKES, T. (2020): Changes in administration, spatial structure, and demography in the Partium region since the Treaty of Trianon *Regional Statistics* 10 (1): 101–119. <https://doi.org/10.15196/RS100103>
- SZILÁGYI, F.–ELEKES, T. (2021): Urban growth and language shift in county seats in Transylvania between 1900 and 2011 *Regional Statistics* 11 (4): 150–169.
<https://doi.org/10.15196/RS110401>
- UMLAUFT, F. (1886): *Geographisches namenbuch von Österreich-Ungarn* Eine Erklärung von Länder-Völker- Gau- Berg- Flus und Ortsnamen, Wien.
- WAGNER, E. (1977): *Historisch-statistisches Ortsnamenbuch für Siebenbürgen* Böhlau Verlag, Köln–Wien.

INTERNETES FORRÁS

- VARGA, E. Á. (2004): Erdély etnikai és felekezeti statisztikája
<http://www.kia.hu/konyvtar/erdely/erd2002.htm> (letöltve: 2022. február 10.)